

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 44

5/2010

Sídlo a rieka

História sídla a rieky je neustálym striedaním víťazstiev a porážok, neutíchajúcou snahou ukázať svoju silu a schopnosti. Človek stavia tam, kde nemá, potom krotí rieku, príde nečakane veľká voda...

Prírodným hrozbám sú dnes vystavené malé aj najväčšie mestá a v nich stovky miliónov ľudí po celom svete. Platíme za nerozumný boj s prírodou. Stavíme mestá v záplavových územiach, na svahoch sopiek, v oblastiach výskytu hurikánov, či tornád. Občas sa, samozrejme, vyskytnú aj neočakávané prekvapenia. Obviňovať prírodu však nie je na mieste, ona nekoná so zlým úmyslom. To len my jej málo rozumieme.

Na druhej strane je treba priznať, že nemáme veľa možností na iné riešenie. Pred 500 rokmi žilo na celej Zemi iba pol miliardy ľudí a aj v roku 1950 iba 2,4 miliardy. Teraz sa blížíme k počtu 7 miliárd a nič nenasvedčuje tomu, že by sa mal tento počet v blízkej budúcnosti stabilizovať, prípadne znižovať. Ľudia postupne obsadzujú aj doteraz rizikové a nebezpečné regióny. V porovnaní s minulosťou má dnes ľudstvo oveľa viac prostriedkov (finančných a technických) na významné zásahy do prírodného prostredia. Dotýka sa to najmä husto osídlených a silne urbanizovaných priestorov bohatších krajín.

V mestách a v ich okolí majú rieky, ale aj menšie toky a stokové kanály iba zriedkavo prirodzený režim odtoku. Snahe čo najrýchlejšie odvieť vodu z atmosférických zrážok mimo mesto napomáha množstvo betónových a asfaltových plôch. To však môže spôsobiť zvýšený výskyt náhlych povodní v okolí miest a aj priamo v nich a naopak znížiť hladiny podzemnej vody v prípade období chudobných na atmosférické zrážky.

To by nás malo priviesť k premyslenejším urbanizačným a architektonickým riešeniam miest ako celkov, vrátane povodí riek nad a pod mestami.

Rieky a voda v mestách plnia aj estetickú, relaxačnú a zdraviu prospešnú funkciu. To však vyžaduje zlepšenie čistoty vody v riekach a také environmentálne a technické riešenia, aby mali rieky v mestách väčšiu plochu vodnej hladiny a aby voda z atmosférických zrážok odtekala z urbanizovaných priestorov pomaly, s čo najväčším využitím podzemného odtoku.

Milan Lapin, Robert Špaček

Obsah

M. Lapin, M. Gera, M. Kremler: Scenárne zmeny teploty a vlhkosti vzduchu na Slovensku a možné dôsledky v mestách.....	227
J. Szolgay, L. Holko, K. Hlavčová, V. Novák, S. Kohnová: Možnosti hodnotenia a znižovania povodňového rizika zvýšeným retencie v krajine.....	232
A. Svoboda, P. Pekárová, P. Škoda, P. Miklánek: Povodne varujú	237
M. Wittmann: Vodní tok v kontextu formování současného městského interiéru.....	242
P. Kardoš, P. Plachtinská: Mestotvornosť – porovnanie potenciálu nábreží v Bratislave a Novom Sade.....	248
V. Hrdý, E. Adamcová, M. Dinka: Staronové dunajské ramena – vízie obtoku Bratislavy.....	253
Tribúna	
B. Kováč: Bratislavské mosty cez Dunaj.....	258
I. Thurzo: Bratislavské nábrežie Dunaja a jeho jedinečné prvky	262
D. Petříková, M. Jaško: Identifikácia obyvateľov s pririekou oblasťou rieky Moravy.....	265
Esej	
R. Špaček: Putovanie témou mesto a rieka.....	272
Aktuality	
D. Babicová: Konferencia Povodne 2010: príčiny, priebeh a skúsenosti.....	275
M. Huba: Študenti o svojom vzťahu ku krajine.....	276
Recenzie	
J. Mesík: Šesť stupňov – čítanie o svete našich detí.....	279

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 44

5/2010

Contents

M. Lapin, M. Gera, M. Kremler: Temperature and Air Humidity Scenarios for Slovakia and Possible Impacts in the Cities	227
J. Szolgay, L. Holko, K. Hlavčová, V. Novák, S. Kohnová: Possibilities of Flood Prevention, Protection and Mitigation by Increasing the Retention Capacity of the Landscape ..	232
A. Svoboda, P. Pekárová, P. Škoda, P. Miklánek: Floods are Warning.....	237
M. Wittmann: The Water Course in the Context of Cities Interior Development.....	242
P. Kardoš, P. Plachtinská: Urbanity – Comparison of the Riversides Potential in Bratislava and Novi Sad.....	248
V. Hrdý, E. Adamcová, M. Dinka: Rehashed Danubian Arms – Visions of Flow around Bratislava	253
Tribune	
B. Kováč: Bratislava Bridges over the Danube	258
I. Thurzo: The Quay of the Danube River in Bratislava and its Unique Elements	262
D. Petříková, M. Jaššo: Inhabitants Identification with the Riverside Area of the Morava River ..	265
Essay	
R. Špaček: Traversement through the Theme City and River	272
Actualities	
D. Babicová: Conference on Floods 2010: Causes, Course and Experiences	275
M. Huba: Students about their Relationship to the Landscape...	276
Reviews	
J. Mesík: Six degrees – Reading about our Children's World ...	279

Settlements and rivers

The history of settlements and river is a permanent change of victories and failures, a continual effect to demonstrate its power and abilities. Humans build in unsuitable locations, then he tries to tame the river, and then comes an unexpected great water...

Small as well as larger towns with hundred millions people have to meet natural disasters all over the world. We must pay for the unreasonable fight with nature. We build our towns in flood zones, on slopes of volcanos, in hurricane or tornado areas. Sometimes, of course appear unexpected surprises, too. However it is incorrect to blame the nature, it is not its responsibility. We are who less understand it.

On the other hand we have to confess, we have less possibilities to solve the problem another way. 500 years ago the number of the Earth's inhabitants was only a half milliard and in 1950 2,4 milliards. Now we are close to 7 milliards and there is no sign that in the near future this number ought to be stabilized or decreased. People settle the up to now risky and dangerous regions. In comparison with the past today mankind has much more means (financial and technical) for significant interferences into the natural environment. This affects especially the densely settled and heavily urbanized areas of richer countries.

In towns and their surroundings the rivers, smaller streams and waste canals rarely have a natural outflow regime. To take away water of atmospheric precipitation outside the town there are many concrete and asphalt covered areas. However on one hand they can cause the increased occurrence of quick floods directly in the towns and their vicinity and on the other hand in the period of low atmospheric precipitation the decrease of underground water level.

This fact ought to lead us to well-considered urbanizational and architectural solutions of the towns as a whole, including the catchments above and under them.

Rivers and water in towns fulfil aesthetic, relax and beneficial functions, too. But it needs to improve the water quality in rivers and use such environmental and technical solutions that rivers have greater water surface and water from atmospheric precipitation flow off from urbanized spaces slowly at the greatest utilization of underground outflow.

Milan Lapin, Robert Špaček